

УДК 378.22:614.253.52(477.84)
DOI 10.11603/bmbr.2706-6290.2021.3.12569

М. І. Марущак, Л. П. Мазур, І. Я. Криницька, І. М. Кліщ

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО ОСВІТНЬО- НАУКОВОГО РІВНЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 223 «МЕДСЕСТРИНСТВО»

Особливості підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 223 «Медсестринство»

М. І. Марущак, Л. П. Мазур, І. Я. Криницька, І. М. Кліщ

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Резюме. З метою підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський та світовий науково-освітній простір фахівців у галузі охорони здоров'я, здатних генерувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми та проводити оригінальні самостійні наукові дослідження в медсестринстві, спроможні забезпечувати трансфер сучасного знання, здійснювати науково-педагогічну діяльність у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, розроблено і затверджено освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство».

Мета дослідження – проаналізувати освітні програми закладів вищої освіти Америки та Канади, де реалізуються освітньо-наукові програми за спеціальністю «Медсестринство» та виокремити кращі наукові практики.

Матеріали і методи. Проаналізовано освітньо-наукові програми за спеціальністю «Медсестринство» в The Johns Hopkins School of Nursing, Emory University's Nell Hodgson Woodruff School of Nursing, Pace University College of Health Professions, Hahn School of Nursing and Health Science University of San Diego, the University of North Carolina at Chapel Hill.

Результати. При розробці освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство» вивчено досвід запровадження програм підготовки аспірантів-медсестер у закладах вищої освіти США та Канади. В рамках співпраці із закордонними університетами-партнерами проведено стажування та онлайн-курси з вивчення особливостей проведення наукових досліджень медсестрами, при цьому основну увагу приділено якісним методам дослідження. При формуванні складових програми навчання внесено ряд нових предметів, специфічних для підготовки медсестер-аспірантів.

Висновки. Безсумнівно, освіта – це шлях підвищення медичною сестрою своєї кваліфікації. Разом з

Features of training of applicants of the third educational and scientific level of specialty 223 "Nursing"

M. I. Marushchak, L. P. Mazur, I. Ya. Krynytska, I. M. Klishch

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

e-mail: marushchak@tdmu.edu.ua

Summary. In order to train highly qualified, competitive, integrated into the European and world scientific and educational space health professionals who are able to generate new ideas, solve complex problems and conduct original independent research in nursing, able to transfer modern knowledge, to implement scientific and pedagogical activity at I. Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine has developed and approved an educational and scientific program for the training of PhD students in the field of knowledge 22 Health Care, specialty 223 "Nursing".

The aim of the study – to analyze the educational programs of higher education institutions of USA and Canada, where educational and scientific programs in the specialty "Nursing" are implemented and to identify the best scientific practices.

Materials and Methods. While the development of the educational and scientific program of training of the PhD students in the field of knowledge 22 Health Care, specialty 223 "Nursing" the experience of implementation of such programs in higher educational institutions of the USA and Canada was analyzed. As a result of cooperation with foreign universities that are partners of our university, internships and online courses on the peculiarities of conducting research by nurses were performed, with the main attention paid to quality research methods. During the formation of the components of the curriculum, a number of new subjects specific to the training of PhD students in nursing were introduced.

Conclusions. Undoubtedly, education is a way for nurses to improve their skills. At the same time, the national shortage of teachers of nursing, with their artificial replacement by doctors or teachers, is reaching critical levels, which has a significant impact on educational programs and the ability to educate future generations of nursing students. In Ukraine, the critically low level (or complete absence) of professional instructors-nurses with a scientific degree, and that lead to the need to support and promote the existence of educational and

©М. І. Марущак та ін., 2021

тим національний дефіцит викладачів медсестринських дисциплін, де відбувається штучна їх заміна викладачами-лікарями чи педагогами, досягає критичних значень, що має значний вплив на освітні програми та на здатність виховувати майбутні покоління студентів – медсестер. В Україні критичний рівень (або повна відсутність) фахових викладачів-медсестер з науковим ступенем, що створює необхідність підтримки і сприяння для існування освітньо-наукової програми «Медсестринство» підготовки доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство», яка поєднує в собі кращі наукові практики.

Ключові слова: освітньо-наукова програма; медсестринство.

scientific program of training of PhD students in the field of knowledge 22 Health Care, specialty 223 "Nursing", which combines best scientific practices.

Key words: educational and scientific program; nursing.

ВСТУП

З метою підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський та світовий науково-освітній простір фахівців у галузі охорони здоров'я, здатних генерувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми та проводити оригінальні самостійні наукові дослідження в медсестринстві, спроможні забезпечувати трансфер сучасного знання, здійснювати науково-педагогічну діяльність у Тернопільському національному медичному університеті (ТНМУ) імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, розроблено і затверджено освітньо-наукову програму (ОНП) підготовки доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство».

Метою дослідження було проаналізувати освітні програми закладів вищої освіти Америки та Канади, де реалізуються освітньо-наукові програми за спеціальністю «Медсестринство» та виокремити кращі наукові практики.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Було проаналізовано ОНП за спеціальністю «Медсестринство» в The Johns Hopkins School of Nursing [1], Emory University's Nell Hodgson Woodruff School of Nursing [2], Pace University College of Health Professions [3], Hahn School of Nursing and Health Science University of San Diego [4], the University of North Carolina at Chapel Hill [5].

РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ

Особливістю будь-якої ОНП за спеціальністю «Медсестринство» є здобуття унікального досвіду проведення наукових досліджень відповідно до пріоритетних напрямків розвитку вітчизняного та світового медсестринства, ідентифікація медичних сестер як перспективних вчених та лідерів свого напрямку, здатних виховати наступне покоління фахівців цієї спеціальності. ОНП підготовки доктора

філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство» у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України розроблено на основі синтезу кращих практик шкіл медсестринства ЗВО США та Канади, де реалізуються PhD-програми за такою спеціальністю спільно з зовнішніми і внутрішніми стейкхолдерами.

Міжнародна кредитна мобільність забезпечується двосторонніми договорами між Тернопільським національним медичним університетом імені І. Я. Горбачевського МОЗ України та навчальними закладами країн-партнерів (Університет імені Гранта МакЮена, Едмонтон, Канада; Саскачеванська Політехніка, Саскатун, Канада; Реджайнський Університет, Реджайна, Канада; Колегіум Мазовія Вища Інноваційна Школа в Шедльцах, Польща; Самаркандський державний медичний інститут, Самарканд, Республіка Узбекистан).

Особливу увагу при підготовці освітньо-наукової програми «Медсестринство» приділяли вивченню якісних методів дослідження та можливостям їх застосування, самостійно чи в комбінації із кількісними методами досліджень, при проведенні досліджень науковцями-медсестрами. Якісні методи дослідження використовують для вивчення суб'єктивного досвіду людини з використанням нестатистичних методів аналізу [6]. Якісне дослідження обґрунтовується кількома теоретичними перспективами, а саме: конструктивістсько-інтерпретаційною, критичною, пост-позитивістською, постструктурною/постмодерністською та феміністичною, або її конструкцією дослідження, феноменологією, етнографією, обґрунтованою теорією [7]. Якісне дослідження вивчає суб'єктивний, цілісний шлях, який допомагає розвивати теорію [8]. Разом з тим як кількісне дослідження ґрунтується на науковому методі, якісне дослідження відповідає поведінковим та суспільним наукам, оскільки воно допомагає зрозуміти унікальну природу людини. Якісне дослідження може створити інформацію,

яка може допомогти медсестрам прийняти клінічні рішення [9].

ОНП передбачає залучення до освітнього процесу провідних науковців із зарубіжних країн, програми академічної мобільності з закладами вищої освіти світу. Досвідчені фахівці з медсестринства та якісних методів дослідження Університету імені Гранта МакЮена та Університету Альберти (м. Едмонтон, Канада) провели онлайн-курс «Наукові дослідження в медсестринстві» для викладачів й аспірантів ТНМУ для кращого розуміння можливостей застосування якісних методів дослідження в медсестринських наукових дослідженнях. Співробітники ТНМУ, які залучені до викладання дисциплін ОНП за спеціальністю «Медсестринство», пройшли стажування «Методи наукових досліджень та стратегії онлайн-навчання у підготовці медичних сестер» на базі Університету імені Гранта МакЮена, метою якого було вивчити можливості застосування кількісних, якісних та змішаних методів наукових досліджень та методологію їх проведення за спеціальністю «Медсестринство».

Аналіз ОНП закладів вищої освіти Америки та Канади та досвід, отриманий в рамках співпраці (стажування, онлайн-курс) із закордонними партнерами, дозволив виокремити кращі наукові практики і впровадити їх в освітній процес на ОНП «Медсестринство» підготовки доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у ТДМУ. Враховуючи звернення здобувачів та дані аналізу інших ОНП, було доповнено перелік обов'язкових компонент дисципліною «Якісні методи наукового дослідження». Саме внаслідок співпраці з зарубіжними партнерами співробітники університету розробили та запропонували включити в перелік вибіркового компонент дисципліну «Хвороби цивілізації».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. <https://nursing.jhu.edu/academics/programs/doctoral/phd/index.html>), Penn Nursing University of Pennsylvania (<https://www.nursing.upenn.edu/academics/doctor-of-philosophy-in-nursing-phd/curriculum/>)
2. <https://www.nursing.emory.edu/program-curriculums/phd>
3. <https://www.pace.edu/college-health-professions/curriculum-phd-nursing>
4. <https://www.sandiego.edu/nursing/academic-programs/phd/msn-to-phd/curriculum.php>
5. <https://nursing.unc.edu/academic-programs/doctor-of-philosophy-in-nursing/research-competencies-and-terminal-outcomes/>

Освітньо-наукова програма реалізується у великих наукових групах, які опановують широкий спектр освітніх та науково-професійних питань із медсестринства. Як частина наукової складової ОНП, аспіранти проводять власне наукове дослідження під керівництвом наукового керівника, що включає вирішення дослідних завдань шляхом застосування якісних та кількісних методів дослідження. Крім того, здобувачі публікують статті у наукових фахових виданнях (вітчизняних або закордонних) за темою дослідження, беруть участь у науково-практичних конференціях (семінарах) з публікацією тез доповідей. З цією метою здобувачам запропонована вибіркова дисципліна «Написання публікацій та наукових проектів». У результаті здобувачі готуються до науково-педагогічної, дослідної та професійної діяльності в закладах вищої освіти МОЗ України, МОН України, науково-дослідних установах НАН України, НАМН України та інших установах.

ВИСНОВКИ

Безсумнівно, освіта – це шлях підвищення медичною сестрою своєї кваліфікації. Раом з тим національний дефіцит викладачів медсестринських дисциплін, де відбувається штучна їх заміна викладачами-лікарями чи педагогами, досягає критичних значень, що має значний вплив на освітні програми та на здатність виховувати майбутні покоління студентів – медсестер. В Україні критичний рівень (або повна відсутність) фахових викладачів медсестер з науковим ступенем, що створює необхідність підтримки і сприяння для існування освітньо-наукової програми «Медсестринство» підготовки доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство», яка поєднує в собі кращі наукові практики.

6. Borbasi S. 2012. Navigating the maze of research / S. Borbasi, D. Jackson. – Chatswood, Sydney: Mosby Elsevier.

7. Ingham-Broomfield R. A nurses' guide to qualitative research / R. Ingham-Broomfield // Australian Journal of Advances Nursing. – 2014. – Vol. 32, No. 3. – P. 34–40

8. Burns, N. Understanding nursing research – building an evidence-based practice (5th edn) / N. Burns, S. K. Grove. – Maryland Heights; 2011. – Missouri : Elsevier Saunders.

9. Hoffmann T. Evidence-based practice across the health professions / T. Hoffmann, S. Bennett, C. Del Mar. – Chatswood, Sydney: Churchill Livingstone; 2013. – Elsevier.

REFERENCES

1. <https://nursing.jhu.edu/academics/programs/doctoral/phd/index.html>), Penn Nursing University of Pennsylvania (<https://www.nursing.upenn.edu/academics/doctor-of-philosophy-in-nursing-phd/curriculum/>)
2. <https://www.nursing.emory.edu/program-curriculums/phd>
3. <https://www.pace.edu/college-health-professions/curriculum-phd-nursing>
4. <https://www.sandiego.edu/nursing/academic-programs/phd/msn-to-phd/curriculum.php>
5. <https://nursing.unc.edu/academic-programs/doctor-of-philosophy-in-nursing/research-competencies-and-terminal-outcomes/>
6. Borbasi S, Jackson D. Navigating the maze of research. Chatswood, Sydney: Mosby Elsevier; 2012.
7. Ingham-Broomfield R. A nurses' guide to qualitative research. Australian Journal of Advances Nursing. 2014;32(3): 34-40
8. Burns N, Grove S.K. Understanding nursing research – building an evidence-based practice (5th edn). Maryland Heights, Missouri: Elsevier Saunders; 2011.
9. Hoffmann T, Bennett S, Del Mar C. Evidence-based practice across the health professions. Chatswood, Sydney: Churchill Livingstone, Elsevier; 2013.

Отримано 17.07.21